

Un Consistori infantil que fa vint anys

Any 2020

05

Visions des de la pràctica

Agraïm la participació de l'Ajuntament de

Vic

Entrevista amb Fabiola Mora (tècnica de participació ciutadana)
i Imma Martínez (tècnica de projectes - Regidoria d'Educació).

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Ens expliqueu l'experiència?

Cada any treballem la participació i la democràcia a través del Consistori infantil.

Ja portem vint edicions.

L'alcaldessa fa un encàrrec al nou Consistori constituït per 21 o 22 infants, un alumne representant de cadascuna de les classes de sisè de les escoles del municipi, tant públiques com concertades, incloent una escola amb alumnat amb discapacitat psíquica (d'educació especial).

Aquest encàrrec ha de finalitzar en alguna cosa concreta, no pot quedar-se només en el debat. El curs 2018-2019 se'ls va demanar escollir elements del patrimoni de la ciutat per fer-ne difusió, perquè coincidia amb l'objectiu de la legislatura de fer un catàleg

de patrimoni vinculat al POUM. El Consistori es reuneix a la Sala de Plens, on se senten els petits regidors i regidores, un dia al mes, per la tarda normalment, fora de l'horari lectiu i durant una hora i mitja.

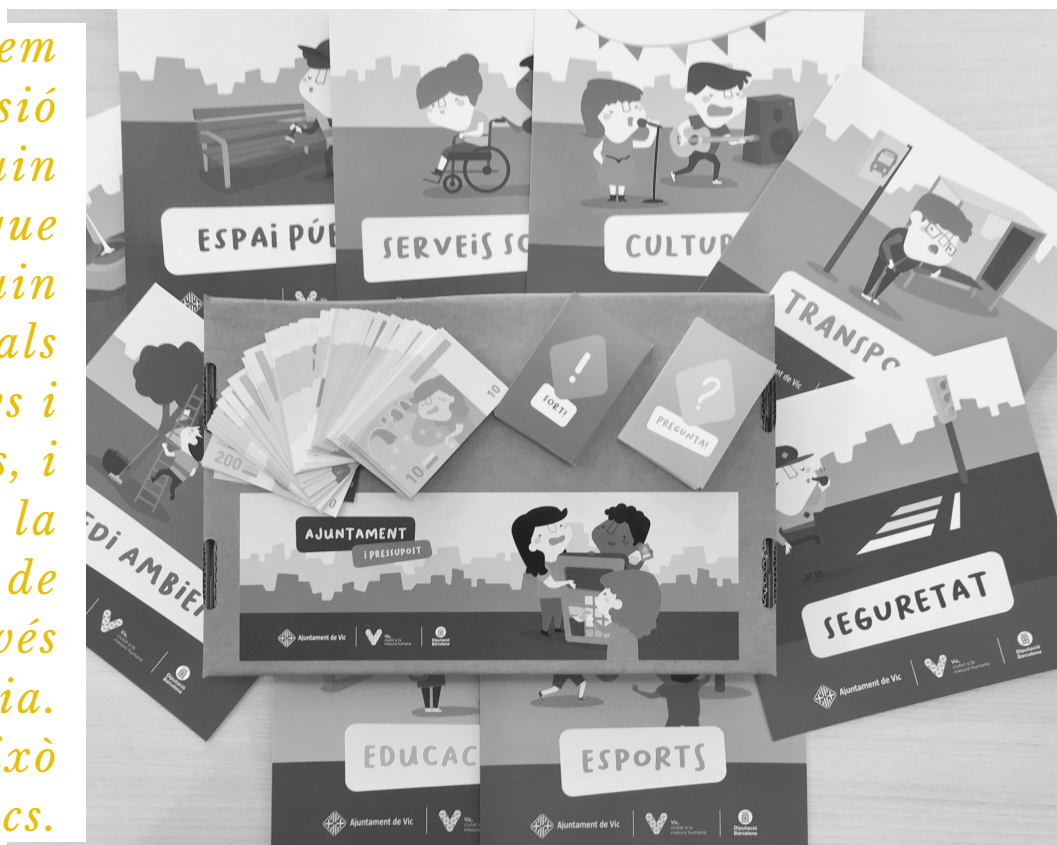
Però nosaltres primer treballem algunes idees: la participació, la democràcia, l'ajuntament i el pressupost municipal, per a què els infants entenguin com es pot participar. Per exemple, una idea important és que els nens i les nenes sàpiguen en què consisteix una votació, i com es fa. Per tant, el primer que fan els nens i nenes de sisè és presentar les seves candidatures per ser representants de les seves classes, on expressen les seves propostes, què poden aportar com a candidats, perquè creuen

que seran bons consellers o conselleres... I llavors es fa una votació. És una manera de començar a treballar.

Una vegada constituït el Consistori, es fa una primera sessió amb dinàmiques participatives sobre el municipi: la seva població i els col·lectius específics (per a qui s'ha de governar), qui són els representants, els primers alcaldes de la democràcia, què vol dir governar en minoria, l'oposició, l'equip de govern... I llavors fem una segona sessió sobre participació i democràcia representativa. En cada sessió, ells s'emporten un encàrrec per a la seva classe, i la sessió següent ens han de fer el retorn de les conclusions a les que ha arribat el grup classe.

*Intentem
que cada sessió
ells aprenguin
continguts que
puguin
traslladar als
seus companys i
companyes, i
creiem que la
millor manera de
fer-lo és a través
de l'experiència.
Per això
dissenyem jocs.*

A través de jocs treballem continguts que després ells podran fer servir amb la seva classe i recollir les seves aportacions. De fet els disseny i preparo jo (FM), que soc pedagoga i m'ho passo molt bé, i intentem fer-ho amb material reciclable i simple, amb caixes de pizza, botons... Hi ha tres edicions de cada joc per classe que cada representant s'emporta per jugar amb els seus companys.

Es tracta de jocs d'equip, les respostes s'han de decidir entre tots. Hem fet dos jocs, el primer és per conèixer com funciona l'ajuntament, la democràcia i la participació. En la següent sessió del Consistori els preguntem com ha anat, què han après, quines aportacions han fet els seus companys i companyes...

Llavors al final preguntem "i tot això com es paga, qui ho paga?" I

comencem a jugar amb el segon joc, més centrat en el pressupost municipal, un joc de rol amb les diferents regidories, amb ingressos i despeses, amb diferències entre impostos i taxes, amb despeses fixes i variables... Cada regidoria té assignat uns diners i han de decidir com gastar-los. En aquest segon joc hi ha dos tipus de cartes, les de la sort i les de preguntes.

En el joc veus, per exemple, que un imprevist (vandalisme) pot deixar-te amb menys pressupost i dius "però llavors què em queda per fer projectes?", o què les decisions pressupostàries requereixen pensar i debatre sobre quines són les preferències del govern. Una altra qüestió és la col·laboració entre àrees, ja que si ja no tenen pressupost, davant d'un problema poden demanar

col·laboració a una altra àrea, intentar convèncer-la per a què s'impliqui econòmicament en el projecte. Les escoles ens han explicat que a l'hora del pati de vegades juguen amb aquest joc, perquè els encanta el tema de gestionar diners, i a més el joc fa moltes referències al municipi.

Aquestes primeres sessions les fem independentment de l'encàrrec proposat cada any. I a partir de la tercera sessió comencem amb l'encàrrec diferent de cada any.

Amb els infants vam treballar el tema del patrimoni a través dels oficis antics, ja que abans les edificacions estaven sempre vinculades als oficis tradicionals. Vam començar preguntant què consideraven elements patrimonials, com es poden identificar... I després els hi vam donar un mapa amb un

itinerari urbà marcat des de l'escola fins a la plaça Major, on els alumnes havien de decidir quins elements patrimonials volien treballar.

En primer lloc, els proposàvem seguir el mapa caminant pels carrers, després havien de dibuixar el que veien de manera detallada, aquells elements que podien considerar-se com patrimonials, i finalment a la classe escollien un de manera participativa i consensuada. Però clar, també es podia incloure patrimoni immaterial (el bestiar de la festa major) o vegetal (un arbre), no només material (edificacions, fonts...).

L'objectiu era arribar a tenir 22 elements patrimonials (un per classe) i, a partir d'aquí, pensar

com fer-ne la difusió. Una vegada s'havien escollit tots ells, vam proposar al Consistori infantil fer una App.

Va ser curiós perquè entre els elements hi ha, per exemple, un fanal amb forma de drac i una placa que ningú sabia que existia. És una placa d'un cronista de Vic, i va ser una feinada trobar les referències d'aquesta persona per les entrevistes (riu).

A partir d'aquest moment ells havien d'omplir una fitxa amb informació sobre l'element patrimonial escollit, concretament sobre la informació que consideraven més rellevant, la més interessant i les emocions més destacades associades a l'element. Per omplir la fitxa, els infants van fer

unes entrevistes amb persones rellevants i vinculades al patrimoni consensuat, amb unes preguntes concretes ja donades, però ells podien afegir dues preguntes més. Les emocions es refereixen a les expressades per part de les persones entrevistades i a les dels infants que hi participen.

Una vegada escrita, la fitxa era millorada col·lectivament pels companys del Consistori, amb aportacions de text, comprensió, etc. A la última sessió de treball, els consellers i les conselleres havien d'explicar què havien fet a través d'un *Petxa Kutxa*, una presentació amb power point molt àgil i ràpida. En aquest cas s'afegia la presentació de l'App i un vídeo sobre l'experiència dels infants en el projecte.

Nosaltres els dèiem “el que fem tindrà una repercussió en tota la ciutat, el resultat serà aquesta App que tothom podrà utilitzar sobre el patrimoni, no només els infants. És per a tota la gent de Vic i per als visitants que s'interessen per la nostra ciutat”. Això motiva molt.

NOVA APP

El Patrimoni de Vic

**Disponible a
Google Play i a
Apple Store**

App realitzada pel Consistori Infantil 2018-19

Quines creus que han estat les principals barreres o resistències en aquest procés?

Amb les escoles s'ha de fer tot un treball. Al principi et diuen que els suposa una feina afegida, especialment aquelles que no troben una relació directa entre el que fem des del Consistori i el currículum de sisè. D'altres, en canvi, et diuen "com que nosaltres ja treballem el tema de la democràcia o del coneixement de la ciutat, incorporarem això". La planificació temporal del Consistori infantil amb les escoles és un tema rellevant perquè si no es fa bé pot generar alguna resistència.

D'altra banda, necessitem la complicitat de les mestres de

sisè per a què ens ajudin a fer un seguiment de les tasques que proposem fer a l'alumnat. En aquest sentit, un altre tema que pot complicar la dinàmica són les baixes laborals del professorat de sisè amb el que treballem. Canviar de tutor a mitjans d'any lectiu suposa una pèrdua de coneixements sobre el seguiment del projecte i, a més, la persona reemplaçant no ho té com una feina assumida. Tot i així, nosaltres intentem treure ferro quan algun infant es queixa de què el o la tutora no està fent seguiment.

Amb les famílies no hi ha mai resistència. Si hi ha sessions extres, no tenen cap problema de portar als seus fills. Per a les famílies, pertànyer al Consistori infantil és un orgull. En canvi

per a l'escola pot suposar, i ho entenc, una càrrega de feina afegida. En algunes escoles, per exemple, els infants estaven molt motivats i en comptes de fer sis entrevistes en van fer deu, però després aquest buidatge suposa la pèrdua d'hores de classe en termes de currículum.

Per tot això creiem que és molt important passar una planificació molt detallada als tutors abans de començar a treballar, i si es pot fer una reunió, millor. Després, quan es finalitza cada sessió, es passa al mateix professorat el resum de la sessió, marcant l'encàrrec per a la següent reunió. I finalment anem fent recordatoris sobre quan serà cada sessió del Consistori i quina feina han de portar feta. Més que res per a què no arribi un nen o

nena sense haver fet res, perquè es pot sentir malament. Això és un imprevist que podem minimitzar al màxim.

Una altra cosa que s'ha d'evitar és centrar el Consistori en classes teòriques. Ells venen cansats d'estat tot el dia al cole. Per això intentem que les sessions siguin molt dinàmiques, que hi hagi molt poca explicació i molta descoberta. A la que parles deu minuts, s'ha acabat. I a més després ho han de traslladar als seus companys, i si has adquirit la informació a partir de l'experiència resulta molt més fàcil de processar, d'interioritzar.

En ocasions l'entorn familiar no ajuda gaire, i has d'aprendre a lidiar amb circumstàncies alienes al procés però que poden condicionar. Un any un dels nois va ser donat de baixa com a conseller infantil, a proposta de l'escola, però la família el continuava portant a les sessions del Consistori.

Un altre any una nena no va poder assistir a les sessions del Consistori per càrregues familiars.

En tot cas, si tens una bona comunicació amb els/les tutors/es i el centre, pots treballar aquestes dificultats afegides.

I quins són, des del vostre punt de vista, els factors que han facilitat aquest procés participatiu?

Una de les coses que els infants ens demanen cada any és més presència de l'alcaldeessa. Aquesta figura és important per a ells. Al llarg del curs cada classe va a visitar l'Ajuntament i l'alcaldeessa els rep i els acompanya, després de la visita guiada els nens se senten amb l'alcaldeessa i li fan preguntes.

Una altra qüestió que funciona molt bé és que convidem al grup del Consistori infantil a altres esdeveniments que es fan

I també pot passar que et trobis amb nanos al que els costi més seguir les normes del procés, que empipen... Però, què faràs? Els renyaràs? No, als consellers i conselleres no se'ls renya, se'ls avisa.

El que sobte molt és la claredat que tenen ells de què són representants d'un grup de persones, això queda palès quan parlen davant dels mitjans de comunicació.

a la ciutat durant el curs, on ells tenen algun protagonisme. Per exemple, quan s'inaugura l'OlimpicVic, unes olimpíades de tots els alumnes de sisè. Els representants infantils del Consistori donen el tret de sortida de l'esdeveniment. A la sessió de cloenda també hi són presents. A més, també presenten la festa major infantil.

A més, els nanos van a fer entrevistes als mitjans de comunicació (ràdio, premsa, televisió) al final del procés. I en aquest cas, els presentadors normalment els pregunten què els ha agradat més, si es dedicaran a la política en el futur...

A grans trets, les forteses del projecte són que hi ha un

encàrrec polític, que se segueix un procés i què el resultat és d'utilitat. Més enllà d'això, hi ha una gran diversitat en la manera de treballar el projecte a cada escola, els nanos són diferents, els encàrrecs cada any són diferents... Nosaltres sabem que la diversitat que es dona en aquest espai és la mateixa que la que es pot trobar en un Consistori adult.

Hi ha algun factor que pensem que us ha anat molt bé i que no us ho esperàveu?

L'OlimpicVic va ser una sorpresa. Un any es va encarregar al Consistori infantil que pensessin en com a través de l'esport es podien treballar els valors d'equip, la participació, la cooperació, l'empatia... Com

a resultat final, aquell any el Consistori es va inventar unes Olimpíades, l'OlimpicVic, on participarien tots els alumnes de sisè i en les quals es farien activitats esportives durant tot el dia. Doncs això ja s'ha quedat. Aquest esdeveniment és molt desitjat pels nens i nenes de sisè cada any.

Com porteu el tema de la representativitat en aquest cas? Veieu una tendència a reproduir les desigualtats del món dels adults en el procés d'escollir al representant de classe? Em refereixo a classe social, color de la pell, gènere dels candidats...

Dels 22 participants escollits, trobem normalment meitat nens i meitat nenes, i tota la representació de procedències

que pots trobar al municipi. Aquest any tenim a un nen Xinès, una nena Sic, dues nenes Africanes, una nena Polonesa, un nen amb síndrome de down... Normalment són nois i noies triats pels seus companys perquè solen ser responsables, treballadors. Nosaltres no imposam cap criteri amb antelació.

Igualment, dins del Consistori intentem minimitzar les desigualtats, fer grup, anar barrejant-los sempre de manera diferent per a què es vagin coneixent... Hi ha infants que són comunicadors nats, i d'altres als que li costa moltíssim. Llavors intentem que s'animin entre ells. Les dinàmiques participatives

van molt bé per generar un entorn de confiança grupal.

Aquest procés us ha fet pensar en introduir algun canvi en la vostra forma de treballar, en algun sentit (relacional, procedimental...)?

El treball amb nens i nenes requereix una adaptabilitat en llenguatge i maneres de treballar poc habituals a la nostra feina amb adults. Però és justament aquesta necessitat d'explicar les coses d'una manera senzilla la que ens permet després utilitzar el llenguatge amb altres grups, ens facilita la comunicació. Per exemple, si preguntem què vol dir "participació" ells dieu "Part

significa formar part, per tant si no ets part, no participes". Aquestes son idees expressades per ells que després t'ajuden molt a definir conceptes de manera planera, acabes incorporant aquestes formes d'explicar.

Un altre exemple és que els jocs que inventem en el marc del Consistori infantil els fem servir després en altres contextos, com el Centre Obert, amb col·lectius de persones nouvingudes, etc. Aprofitem el joc i el treballem amb d'altres, en aquest cas adults, però d'una manera totalment diferent. I a més, la pràctica en diferents contextos t'ajuda a millorar el joc en properes edicions.

La mare del nen amb Síndrome de Down estava preocupada al principi perquè el seu fill no parlava gaire. Però és igual, és la persona que han triat, per tant, anem a treballar amb aquesta situació. En el joc, en aquest cas, algú sempre li trobava una activitat "el J. és l'encarregat de tirar el dau!".

Finalment, el treball al Consistori ens ha ajudat a generar complicitats amb altres àrees de l'Ajuntament. En el marc del patrimoni, per exemple, hem col·laborat amb urbanisme, i ha estat molt gratificant per a ells i per nosaltres compartir un espai amb el Consistori infantil. Amb Mediambient igual.

Podríeu destacar alguna decisió especialment encertada i alguna poc encertada en relació al procés?

Un element clau és demanar un encàrrec detallat i assumible. Per exemple, va haver un any en què es va demanar als infants la seva opinió sobre la seva independència de Catalunya, creiem que aquest és un tema massa complex per tractar-lo a nivell infantil, i a més no afecta al seu municipi sinó a tot un país.

Una altra decisió poc encertada va ser fer un encàrrec en el qual s'havia de millorar la festa major per a infants. La festa és al juliol i els nens estan de vacances, per tant ningú no va participar finalment en els canvis que havien proposat.

Un tema a considerar és la flexibilització del número de sessions. Aquest any ens va passar, per exemple, que per motius electorals vam haver de fer una sessió menys, i això pot afectar al projecte que estem elaborant. Jo crec que en aquests casos hauríem de poder pensar en fer una sessió extra, si el procés ho necessita. Perquè a més això pot ajudar a connectar molt més amb el resultat. Aquest any es va plantejar l'App per al setembre, i els nanos ja estaran a la ESO, lluny del projecte.

Altres decisions poc encertades... Abans s'escollien consellers i conselleres i també l'alcaldia, tots representants infantils, però vam trobar que la figura infantil de l'alcalde o alcaldessa no aportava res al grup, i generava distincions innecessàries. Llavors vam eliminar el perfil alcaldia per a infants.

D'altra banda, durant uns anys vam externalitzar la dinamització del Consistori infantil, però no ens va funcionar molt bé. La raó és potser que teníem la sensació de perdre molta informació sobre el procés que abans sí teníem, i la sensació d'aprendre cada any, d'adaptar-se a les necessitats, d'amplificar l'impacte amb altres àmbits. La vivència com a tècniques en el Consistori infantil és molt profitosa i, a més, motivadora.

La visió neta de l'infant de vegades et sorprèn, per les preguntes que et fan, per com ho viuen. Per exemple, una vegada vam treballar amb una campanya per a què la ciutadania reculli els excrements dels animals.

Un nen del Consistori infantil va dir "el que hauríeu de fer és identificar l'adn dels excrements i així sabreu qui és l'amo".

I tot l'Ajuntament deia "va, home, va". Doncs ara es fa! Per nosaltres era impensable, però per a aquell nen era evident. I ho era.

Per tant, el treball amb nens ens ajuda a generar noves perspectives, a donar noves respostes que surten del que és "pensable" en el nostre dia a dia.

*Percebre
l'opció
de participar
pot fomentar
una
generació
més
implicada en
la seva
societat.*

Quin impacte penseu que pot tenir aquesta experiència per als nois i noies en el futur?

Una vegada van preguntar als infants que havien participat aquell any si algú es volia dedicar a la política, i una noia va dir “Jo a la política ben bé, no. Però sí m’agradaria representar a les entitats”. Davant la mateixa pregunta, una altra noia va respondre “A mi m’agradaria molt ser alcaldessa de la meva ciutat, però encara més ser presidenta del meu país”. Una altra noia va contestar “M’ha agradat assumir la responsabilitat vers als meus companys de classe, mola molt!”.

De vegades els tutors ens comenten el canvi que han fet els alumnes. Un dia un nano va dir “m’agradaria presentar-me, però com que soc negre no em triaran”, finalment es va presentar i el van triar. Aquest nano va fer un canvi a nivell d’autoestima... brutal. De

fet nosaltres treballem en aquest sentit perquè no sempre s’ha de presentar el que té grans dots per parlar o el que es presenta per delegat i està a tot arreu, al revés, aquest sistema permet que altres nanos puguin presentar-se, amb un perfil de responsabilitat que els porta a ser representants.

També hi ha un impacte en coneixements. Per exemple, en una edició passada vam preguntar als nens i nenes on portarien a un amic que ve de Nova York que mai ha estat a Vic, i ells tenien dues referències bàsiques, un comerç franquiciat i una gelateria tradicional de la ciutat. Ens vam adonar de què els nois i noies coneixien molt poc la seva ciutat, i que s’havia de reforçar el coneixement de Vic.

D’altra banda, els nens i nens venen amb idees molt preconcebudes que senten

a casa sobre la democràcia, l’Ajuntament, diners... I el Consistori infantil els permet qüestionar aquestes idees, percebre-les només com a una opinió. Els ajuda a prendre consciència d’informacions que de vegades els hi arriben esbiaixades per la pròpia opinió dels adults.

I un altre impacte positiu és la formació de futurs ciutadans que poden participar en afers col·lectius, generar consciència de què és possible i promoure els vincles amb aquestes accions participatives, que poden ser a nivell d’escola, d’entitats, de ciutat, etc. Un dia vam preguntar als infants què farien si fossin polítics, i els ens responien amb frases de l’estil “fer un mon millor, menys desigual”. El funcionament del Consistori infantil permet aquestes reflexions.

Un consistori infantil que fa vint anys

Per saber més...

Sobre el procés tractat <http://cort.as/-MYd7>

Vídeos <https://youtu.be/YKaRltz86Rg>

<https://youtu.be/mwhD59zFMfl>

Webs <http://participacio.vicentitats.cat/consistori-infantil/>

<http://participacio.vicentitats.cat/material-pedagogic-de-participacio/>

Realització i coordinació d'entrevista: Carolina Costa Bazet

Coordinació general: Maria Garcia Brugada

Totes les fotografies han estat cedides per l'Ajuntament de Vic. Tots els continguts han estat revisats i validats pels entrevistats, abans de realitzar aquesta publicació.

Diputació de Barcelona

<https://www.diba.cat/es/web/participacio>

Us animem a fer-nos arribar la vostra experiència a:

s.agenda2030p@diba.cat